

UCHWAŁA NR 195/2025
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 16 czerwca 2025 r.

w sprawie sprawozdania partii politycznej Nowa Nadzieja o źródłach pozyskania
środków finansowych w 2023 r.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1215)

postanawia

odrzuć sprawozdanie partii politycznej Nowa Nadzieja o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2023 r. z powodu nieudzielenia odpowiednich wyjaśnień na pytania Państwowej Komisji Wyborczej, co uniemożliwiło potwierdzenie zgodności z prawem gospodarki finansowej partii w 2023 r., rodząc uzasadnione domniemanie, że Partia przyjmowała w okresie sprawozdawczym środki finansowe z naruszeniem przepisów ustawy o partiach politycznych, przede wszystkim art. 24 ust. 1 w związku z art. 25 ust. 1 tego aktu prawnego.

Uzasadnienie

Partia polityczna Nowa Nadzieja (EwP 399) przedłożyła Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2023 r. z zachowaniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych. Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów z 18 lutego 2003 r. w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz. U. poz. 269), które to rozporządzenie zostało uchylone z dniem

30 września 2023 r. Sprawozdanie to powinno zostać sporządzone według wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 27 września 2023 r. w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz. U. poz. 2076). Oznacza to, że sprawozdanie finansowe Partii za 2023 r. zostało złożone w formie niezgodnej z obowiązującym wzorem, czym Partia naruszyła art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych w związku z przywołanym wyżej rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 27 września 2023 r. Uchybienie to, zgodnie z art. 38a ustawy o partiach politycznych, nie stanowi podstawy do odrzucenia sprawozdania finansowego Partii. Do sprawozdania dołączono sprawozdanie biegłego rewidenta wybranego przez Państwową Komisję Wyborczą do badania sprawozdania w zakresie wpływów na Fundusz Wyborczy Partii. W dniu 24 maja 2024 r., w trybie wyjaśnień, Partia złożyła Państwowej Komisji Wyборczej sprawozdanie zgodne z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 27 września 2023 r. w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz. U. poz. 2076). Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 34a ust. 5 w związku z art. 38a ust. 1 ustawy o partiach politycznych, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie przedłożonych dokumentów oraz sprawozdania biegłego rewidenta stwierdziła, co następuje.

W okresie sprawozdawczym Partia Nowa Nadzieja posiadała rachunek główny o nr 92 2490 0005 0000 4530 8604 6544, czterdzieści jeden rachunków otwartych na potrzeby struktur regionalnych Partii, rachunek właściwy dla gromadzenia środków z subwencji z budżetu państwa wypłacanej Partii przez Ministra Finansów, rachunek Funduszu Wyborczego, rachunek przeznaczony dla gromadzenia środków Funduszu Eksperckiego, rachunek pomocniczy oraz rachunek VAT. Wszystkie te rachunki prowadzone były w Alior Bank S.A. W części I sprawozdania (Środki pieniężne wpłacone na rachunki bankowe partii) Partia podała nazwę i adres Banku prowadzącego jej rachunki oraz wskazała, że „szczegółowy wykaz rachunków bankowych partii oraz wpłaconych na nie środków w załączniku nr 1 do niniejszego sprawozdania”). W załączniku tym faktycznie wykazane zostały numery tych rachunków bankowych.

W sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych (z wyłączeniem Funduszu Wyborczego) partia polityczna Nowa Nadzieja wykazała, że w okresie

sprawozdawczym uzyskała przychody w łącznej kwocie 570 503,86 zł, które w całości gromadzone były na jej rachunkach bankowych.

Partia wskazała, że na środki te złożyły się:

- środki pochodzące z wpłat od osób fizycznych w łącznej wysokości 545 615,11 zł, w tym:
 - składki członkowskie w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku od jednej osoby fizycznej wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę pracowników: 282 745,01 zł,
 - darowizny pieniężne: 262 870,10 zł,
- pochodzące z działalności własnej, o której mowa w art. 27 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych: 24 888,75 zł.

Partia wskazała ponadto, że różnica pomiędzy sumą wpłat na jej rachunki bankowe a przychodami statutowymi wynika ze zwrotów nieprawidłowo dokonanych darowizn, składek oraz wpłat, wykazując załącznik przedstawiający te operacje finansowe.

W wyniku analizy dokumentów załączonych do sprawozdania partii Nowa Nadzieja powstał szereg wątpliwości co do tych dokumentów oraz do danych z nich wynikających. Zdecydowana ich część dotyczyła fundamentalnych z perspektywy finansowania partii politycznych kwestii zgodności źródeł finansowania Partii w 2023 r. z ustawą o partiach politycznych. W związku z nimi Państwowa Komisja Wyborcza w dniu 13 stycznia 2025 r. zwróciła się do Skarbnika Partii Nowa Nadzieja z 24 pytaniami i prośbą o ich wyjaśnienie i ustosunkowanie się do podniesionych w nich kwestii. Pytania te dotyczyły przede wszystkim nieujęcia w sprawozdaniu i dołączonych do niego wykazach wpłat środków pochodzących z wpłat od osób fizycznych widniejących w historiach rachunków bankowych Partii, nieprawidłowości lub braku w historiach rachunków bankowych danych dotyczących adresu zamieszkania darczyńców Partii, co uniemożliwiało stwierdzenie, że osoby te spełniają warunki określone w art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych (są obywatelami polskimi mającymi stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, którzy mogą przekazywać środki finansowe na rzecz partii politycznych), wpłat od osób, które wskazały jako swój adres zamieszkania adres zagraniczny, wpłat dokonanych

z rachunków podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, a zatem osób innych niż osoby fizyczne mogące wspierać partie polityczne, wydatków dokonywanych przez Partię ze środków zgromadzonych na rachunku Funduszu Eksperckiego.

Ponadto Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się do Partii o informację, czy w okresie sprawozdawczym Partia udzielała odpłatnie licencji na wykorzystywanie jej symbolu graficznego przez podmioty trzecie oraz dokonywała zakupów z terminem płatności wydłużonym do ponad 30 dni, co stanowiłoby naruszenie art. 24 ust. 1 ustawy o partiach politycznych. Zwróciła się także o wyjaśnienie, czy Partia posiada stronę podmiotową Biuletynu Informacji Publicznej, prowadzoną zgodnie z wymogami art. 8 ustawy o dostępie do informacji publicznej i z przepisami ww. rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, a jeżeli tak, to czy w 2023 r. były na niej udostępnione rejestry wpłat i umów, o których mowa w art. 25 ust. 6-13 i art. 27a ustawy o partiach politycznych, aktualizowane zgodnie z wymogami powołanych przepisów ustawy o partiach politycznych. Jeżeli okazałoby się, że obowiązki określone w art. 25 ust. 6-13 i art. 27a ustawy o partiach politycznych nie były realizowane przez Partię, Komisja zwróciła się o wyjaśnienie w tej sprawie.

Państwowa Komisja Wyborcza jako termin udzielenia odpowiedzi w przywołanych sprawach wyznaczyła 24 stycznia 2025 r. W związku z tym, że odpowiedzi te nie wpłynęły do dnia 28 stycznia 2024 r., w dniu 29 stycznia 2025 r. pytania do Partii wysłane zostały ponownie.

Już po tym – ponownym – wysłaniu pytań do Partii, w dniu 29 stycznia 2025 r., do Krajowego Biura Wyborczego wpłynęła odpowiedź asystenta Skarbnika Partii, udzielona z upoważnienia jej Skarbnika, na pytania do Partii z dnia 13 stycznia 2025 r.

Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza jednak, że została w nich wyjaśniona jedynie niewielka część wątpliwości i udzielona odpowiedź na niewielką część pytań skierowanych do Partii, co pozwoliło na stwierdzenie zgodności działań z przepisami ustawy o partiach politycznych. W pozostałych kwestiach – fundamentalnych z perspektywy zgodności z prawem finansowania Partii w 2023 r. – Partia bądź potwierdziła podejmowanie działań niezgodnych z prawem, bądź nie wyjaśniła i nie przedstawiła dowodów potwierdzających, że pozostałe z działań przywoływanych w piśmie Państwowej Komisji Wyborczej także podejmowane były zgodnie z prawem.

Mając powyższe na uwadze, zachowując najwyższe standardy szczegółowej analizy i podejmując kolejne działania w celu umożliwienia Partii wyjaśnienia wszelkich wątpliwości związanych z jej finansowaniem w 2023 r., wskazania dokumentów potwierdzających zgodność jej finansowania z przepisami ustawy o partiach politycznych, a zatem zapewnienia Partii możliwości potwierdzenia tego, że w 2023 r. pozyskiwała środki wyłącznie z legalnych źródeł, Państwowa Komisja Wyborcza, w dniu 31 stycznia 2025 r., ponownie zwróciła się do Skarbnika Partii oraz jego asystenta o wyjaśnienia, uzupełnienia, a także o przedstawienie dokumentów potwierdzających zgodność z prawem pozyskiwania i wydatkowania środków przez Partię w 2023 r. Wskazała między innymi to, że skoro, jak Partia podniosła w wyjaśnieniach przesłanych Komisji, część wpłat wskazanych przez Państwową Komisję Wyborczą, dokonanych na rzecz Partii, nie została ujęta w jej sprawozdaniu, została w nim – jak stwierdziła Partia – pominięta przez „przeoczenie” lub „niedopatrzanie”, to Partia powinna dokonać szczegółowej analizy dokumentów źródłowych, na podstawie których sporządzone zostało jej sprawozdanie finansowe za 2023 r. i ustalić, czy w tym procesie nie dokonano także innych „przeoczeń”, które powinny zostać skorygowane w sprawozdaniu finansowym Partii za 2023 r. Ponadto Partia powinna skorygować to sprawozdanie, zarówno w związku z tymi – wymienionymi wyżej „przeoczeniami” czy „niedopatrzzeniami”, jak i z innymi, ewentualnie stwierdzonymi przez Partię w powtórnej analizie, o której mowa wyżej.

Ponadto Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, że ustna deklaracja uczestnika spotkania sympatyków Partii co do spełniania przez niego ustawowych przesłanek umożliwiających finansowanie partii politycznej (na które to deklaracje powoływała się Partia w przesłanych wyjaśnieniach) nie jest wystarczająca z perspektywy weryfikacji i ustalenia zgodności z prawem tego finansowania. Nie może ona mieć bowiem znaczenia dowodowego. Poprosiła w związku z tym o udokumentowanie odpowiednimi dowodami finansowymi (np. dokumenty bankowe, itp.) tego, że osoby te są obywatelami polskimi mającymi stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a zatem spełniają kryteria określone w art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, pozwalające im na finansowanie partii. Poprosiła także o to, by w przypadkach, w których Partia ustali lub ustaliła, że miejscowości

podane przez nią w załączonych do sprawozdania wykazach wpłat są błędne, skorygowała także te wykazy. Wskazała przy tym, których między innymi wpłat to dotyczy.

Państwowa Komisja Wyborcza wskazała także wpłaty, co do których zwróciła się o potwierdzenie i przede wszystkim o udokumentowanie przez Partię tego, że zostały one dokonane na rachunki bankowe Partii z rachunków bankowych osób fizycznych, które to rachunki nie służyły jedynie do dokonywania rozliczeń gospodarczych, ale także do dokonywania opłat wynikających z codziennego funkcjonowania wpłacającego jako osoby fizycznej. Zaznaczyła, że to, iż Partia „przyjęła”, że wymienione wpłaty spełniały kryteria konta osobistego, zakładając, że „Rachunki JDG często pełnią funkcję kont osobistych, służąc jednocześnie do celów zawodowych i prywatnych” nie jest wystarczające do stwierdzenia, że wpłaty te dokonywane były zgodnie z przepisami ustawy o partiach politycznych.

Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się również o udokumentowanie tego, że wpłata w wysokości 20,00 zł, z dnia 9 stycznia 2023 r., dokonana przez osobę o obco brzmiącym imieniu i nazwisku, została dokonana przez obywatela polskiego mającego stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Wskazała, że wyjaśnienie Partii, iż „nie posiadamy informacji potwierdzających jego obywatelstwo. Zgodnie ze statutem Partii oraz informacjami zawartymi przy numerach bankowych, wpłaty mogą być dokonywane wyłącznie przez obywateli polskich. Przyjmujemy, że wpłacający zapoznał się z tą informacją i świadomie dokonał wpłaty, co oznacza, że spełnia ten wymóg jako obywatel polski.” w najmniejszym stopniu nie pozwala na uznanie, że osoba ta spełnia przesłanki określone w art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, pozwalające jej finansować polskie partie polityczne.

Państwowa Komisja Wyborcza, mając na uwadze szczątkowe i niepełne dotychczasowe wyjaśnienia Partii, zwróciła się do niej o przesłanie dowodów potwierdzających przekazanie na rzecz Skarbu Państwa środków, które sama Partia uznała za pozyskane nielegalnie i dokonała próby ich zwrotu darczyńcom. Jak się jednak okazało próby nieskutecznej, gdyż środki te wróciły na rachunek bankowy Partii. W związku z tym – jak wyjaśniła Partia – zostały one wpłacone na rzecz Skarbu

Państwa. Partia nie przedstawiła jednak żadnych dowodów potwierdzających wpłacenie przez nią tych nielegalnie pozyskanych środków na rzecz Skarbu Państwa.

Państwowa Komisja Wyborcza podjęła zatem działania w celu zapewnienia Partii możliwości udzielenia wyjaśnień w tych sprawach i potwierdzenia, że działania te – wbrew temu, co wynika z udzielonych przez nią wyjaśnień – spełniają normy wynikające z przepisów ustawy o partiach politycznych.

Mimo zapewnień złożonych telefonicznie przez Asystenta Skarbnika Partii w dniach 24 lutego i 4 marca 2025 r. o kończonym właśnie procesie przygotowywania odpowiedzi na pytania Państwowej Komisji Wyborczej i o doręczeniu ich w najbliższych dniach, odpowiedzi te nie zostały Państwowej Komisji Wyborczej udzielone do dnia podjęcia niniejszej uchwały.

Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla ponownie, że w celu zachowania szczególnej staranności i rzetelności prowadzonego badania, poza dogłębną i precyzyjną analizą sprawozdania finansowego Partii Nowa Nadzieja oraz dołączonej do niej dokumentacji finansowej, na podstawie art. 38a ust. 1 w związku z art. 34a ust. 2 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1215), zwracała się także z szeregiem pytań i prośbami o wyjaśnienia w kwestiach dotyczących jej finansowania. Asystent Skarbnika Partii udzielił odpowiedzi tylko na część pytań skierowanych do Partii, jednak w znacznej części w sposób zdawkowy, a w niektórych wręcz potwierdzający przyjmowanie przez partię polityczną Nowa Nadzieja środków finansowych z nieuprawnionych źródeł, tj. od podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, czy od obywateli polskich niemających stałego miejsca zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Odpowiedzi te w żaden sposób nie potwierdziły zatem zgodności z prawem gospodarki finansowej Partii w 2023 r. Wręcz przeciwnie, uzasadniły domniemanie, a w innych sprawach wręcz potwierdziły, naruszenie przez Partię przepisów ustawy o partiach politycznych powodujące odrzucenie jej sprawozdania finansowego za 2023 r. Domniemywać można, że Partia nie udzieliła wyczerpujących odpowiedzi w tych sprawach, albowiem z jej dokumentacji finansowej jednoznacznie wynikało, że w 2023 r. naruszyła ona przepisy ustawy o partiach politycznych. Odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego należy stwierdzić, że jeżeli partia nie uzyskała żadnych środków z niedozwolonych źródeł, to nic nie stało

na przeszkodzie złożeniu stosownych wyjaśnień i dowodów w sprawie wykazujących i potwierdzających legalność jej finansowania. Partia nie udzieliła takich wyczerpujących, wystarczających odpowiedzi na zadawane jej pytania, jak i nie przedstawiła niezbędnych dowodów w tych sprawach (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2008 r., III SW 7/08). Zatem nie tylko nieudzielenie w ogóle wyjaśnień na pytania kierowane do partii przez Państwową Komisję Wyborczą, ale także ich udzielenie, ale w sposób niepozwalający na stwierdzenie, że jej gospodarka finansowa prowadzona była zgodnie z prawem, uprawnia do przyjęcia domniemania, że partia to prawo naruszyła, szczególnie, jeśli wskazują na to inne dokumenty załączone do sprawozdania. W innym postanowieniu Sąd Najwyższy stwierdził wręcz, że brak wyjaśnienia niezgodności finansowych przez komitet wyborczy (analogicznie – przez partię polityczną) rodzi domniemanie faktyczne dokonania naruszeń prawa skutkujących odrzuceniem sprawozdania finansowego (por. postanowienie z dnia 14 października 2008 r., III SW 10/08).

Co więcej, z odpowiedzi udzielonej przez asystenta Skarbnika Partii wynika, że generalnie dane wykazane w sprawozdaniu Partii nie odpowiadają stanowi rzeczywiście, a Partia – osoby odpowiadające w niej za gospodarkę finansową – nie mają wiedzy co do faktycznego obrazu finansów Partii w 2023 r. lub też świadomie nie ujawniają informacji na jej temat, zdając sobie sprawę, że ujawniając je potwierdziłyby niezgodność finansowania Partii w 2023 r. z przepisami ustawy o partiach politycznych. Oznacza to zatem niewątpliwie także to, iż Partia nie weryfikując tego, czy podmioty wpłacające środki finansowe na jej rzecz spełniają kryteria ustawowe, przyjmowała te środki godząc się z możliwością przyjęcia także środków od podmiotów nieuprawnionych, naruszając między innymi art. 24 ust. 1 w związku z art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych. Dozwolonymi źródłami przyjmowania lub pozyskiwania środków finansowych przez partie są składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody z majątku partii oraz dotacje i subwencje (art. 24 ust. 1 ustawy o partiach politycznych). Katalog ten jest zamknięty. Partia może jeszcze zaciągnąć kredyt bankowy na cele statutowe (art. 24 ust. 7 ustawy o partiach politycznych). Partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie

Rzeczypospolitej Polskiej (art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych). Oznacza to *a contrario*, że partia nie może pozyskiwać środków od innych podmiotów. Sąd Najwyższy wyraźnie podniósł, że źródła przysporzeń partii politycznych są ograniczone ze względu na interes społeczny i z uwagi na określoną w art. 11 ust. 2 Konstytucji RP zasadę jawności finansowania partii politycznych, z którą korespondują regulacje ustawy o partiach politycznych, a celem których jest zapewnienie przejrzystości i jasności dokonywanych przez partie operacji finansowych (postanowienia SN z dnia 25 września 2009 r., III SW 47/09, oraz z dnia 25 lutego 2015 r., III SW 1/15). Trzeba zaznaczyć, że zasada ta traktowana jest jako fundament wolności i demokracji, a także jako niezbędny warunek realizacji postulatu państwa przejrzystego (M. Chmaj, Wolność tworzenia i działania partii politycznych studium porównawcze, Olsztyn 2006, wyrok TK z dnia 14 grudnia 2004 r., K 25/03).

Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla też, że swoją jedyną odpowiedzialnością na pytania Państwowej Komisji Wyborczej partia polityczna Nowa Nadzieja potwierdza brak należytej staranności w prowadzeniu gospodarki finansowej, w dokonywaniu operacji finansowych oraz w kontroli wewnętrznej niezbędnej dla zgodnego z prawem finansowania partii. Partia polityczna, która stawia sobie za cel udział w życiu publicznym poprzez wywieranie metodami demokratycznymi wpływu na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej, stanowiąca jeden z podstawowych elementów demokratycznego państwa prawnego, będąca podstawową instytucją publicznego życia politycznego nie poddaje odpowiedniej kontroli newralgicznych dla jej funkcjonowania zadań związanych z obsługą i bieżącym weryfikowaniem operacji finansowych na jej rachunkach bieżących, mogących rodzić niezwykle poważne konsekwencje finansowe, ale także polityczne. Jak stwierdził Sąd Najwyższy, partia stawia sobie za cel udział w życiu publicznym poprzez wywieranie metodami demokratycznymi wpływu na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej (art. 1 ust. 1 ustawy o partiach politycznych), co oznacza, że jej utworzenie jest doniosłym aktem publicznoprawnym, z którym wiąże się nie tylko chęć uczestniczenia partii w życiu publicznym, ale także obowiązek posiadania wiedzy o obowiązujących w nim regulacjach prawnych i rygorystycznego ich przestrzegania (zob. postanowienie SN z 2 września 2005 r., sygn. akt III SW 9/05).

Partia polityczna nie występuje w obrocie cywilnoprawnym na zasadach tożsamyh z innymi podmiotami prawa. Wyjątkowość roli partii politycznych polega między innymi na tym, że są one nie tylko jedną z form obywatelskiego prawa do zrzeszania się, ale przede wszystkim formą organizacji politycznej, która wywiera wpływ na sprawowanie władzy. Zasadniczą funkcją partii jest funkcja publiczna, ściśle związana z władzą państwową. Partie, stanowiąc element systemu politycznego, są podstawową instytucją publicznego życia politycznego (M. Granat, Glosa do postanowienia składu 7 sędziów SN z dnia 1 października 2003, III SW 152/03, Przegląd Sejmowy Nr 5/2004). Ze względu na ich szczególny charakter, zarówno na etapie walki o władzę, jak i – tym bardziej – w okresie jej sprawowania, nie mogą one być postrzegane jako zwykłe osoby prawne. Właśnie z tego względu przepisy prawa przyjęły wyraźnie restrykcyjną formułę regulacji w zakresie finansów i finansowania partii politycznych. W punkcie wyjścia jest reglamentacyjne ustalenie określonych uprawnień, form działalności czy finansowania partii, a nie jej liberalna swoboda jako uczestnika obrotu cywilnoprawnego (postanowienie SN z dnia 17 września 2004 r., III SW 38/04). Zagwarantowana konstytucyjnie pozycja ustrojowa partii politycznych sprzeciwia się także przyjęciu, że korzystają one – na równi z podmiotami prywatnoprawnymi – z wolności działalności gospodarczej (por. wyrok TK z dnia 14 grudnia 2004 r., K 25/03), co wyklucza tezę o choćby „zbliżeniu” sytuacji partii politycznej do uczestników obrotu gospodarczego.

Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza, że skonstruowany w ustawie o partiach politycznych system finansowania partii, ustawowe zobowiązanie tych podmiotów do przestrzegania ustawowych reguł, ale także możliwość sprawowania kontroli odnośnie do ich respektowania w żadnym razie nie mają na celu ograniczania wolności podejmowania zgodnych z prawem działań przez partie polityczne, ale właśnie próbę zapewnienia legalności ich działalności, między innymi w sferze finansowej, a także równości, uczciwości i faktycznej wolności wyborów. Jest to niezbędne dla zagwarantowania możliwie najpełniejszej realizacji zasady jawności finansowania – szeroko mówiąc – polityki, która to zasada znajduje przecież swoje źródło w art. 11 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i swoje odzwierciedlenie w art. 23a ustawy o partiach politycznych oraz w art. 125 Kodeksu wyborczego (por. T. Gąsior,

Możliwość kontroli finansowania kampanii wyborczej i działalności promocyjnej partii w dobie nowych technologii na podstawie regulacji Kodeksu wyborczego i ustawy o partiach politycznych, [w] red. M. Bernaczyk, T. Gąsior, J. Misiuna, M. Serowaniec, Znaczenie nowych technologii dla jakości systemu politycznego. Ujęcie politologiczne, prawne i socjologiczne, Toruń 2020). Celem zasady jawności finansowania partii politycznych, wyrażonej w przywołanym art. 11 ust. 2 Konstytucji RP i korespondującej z regulacjami ustawy o partiach politycznych – zasady jawności finansowania partii politycznych, jest zapewnienie przejrzystości i jasności dokonywanych przez partie polityczne operacji finansowych. Ze względu na interes społeczny ograniczone są zatem źródła przysporzeń, które mogą wpływać do majątku partii politycznych. Partia polityczna działając w obszarze prawa publicznego, nie korzysta z zagwarantowanych podmiotom prawa prywatnego praw lub wolności określonych w rozdziale II Konstytucji RP. W konsekwencji partie polityczne muszą liczyć się z ograniczeniami odnośnie do gromadzenia i dysponowania swoim majątkiem. Zasada jawności finansowania partii politycznych, z jednej strony zakazuje utajniania źródeł, zasad i trybu ich finansowania przez państwo oraz wszelkie inne podmioty, z drugiej strony sprzeciwia się podejmowaniu przez partie polityczne takich działań, które czyniłyby ich sprawozdawczość finansową nieczytelną, co mogłoby stanowić pole do nadużyć. Ustawodawca może wprowadzać odpowiednie regulacje w przedmiocie kontroli nad uzyskiwaniem i wydatkowaniem środków z funduszy prywatnych i własnych partii politycznych. Sposób realizacji konstytucyjnej zasady jawności finansowania partii politycznych precyzuje ustawa o partiach politycznych.

Państwowa Komisja Wyborcza, właśnie w kontekście jawności finansowania partii politycznych, która – co warto podkreślić rozciąga się także na jawność finansowania kampanii wyborczych – zaznacza, że udzielona przez Partię odpowiedź jasno wskazuje nie tylko na to, że Partia nie prowadziła bieżącej kontroli swojej gospodarki finansowej, nie weryfikowała i nie jest w stanie potwierdzić zgodności z prawem przyjętych przez nią środków, ale także na to, że sprawozdanie finansowe Partii za 2023 r. nie odpowiada stanowi faktycznemu. Partia w przesłanej odpowiedzi stwierdziła między innymi, że „wpłata (...) nie została ujęta w sprawozdaniu ze względu na przeoczenie”, „Miejscowość (...) została błędnie wskazana w sprawozdaniu

na skutek pomyłki.”, „Nie posiadamy informacji potwierdzających jego obywatelstwo.”, „Brak ujęcia tego zwrotu w sprawozdaniu zwróconych darowizn wynika z przeoczenia.”, „Wpłaty (...) zostały ujęte w sprawozdaniu z miejscowością «Biała Rawska». W systemie Partii oraz na podstawie innej wpłaty z tego samego rachunku ustalono, że właściwą miejscowością zamieszkania jest «Rawa Mazowiecka».”, „Pominięcie to było wynikiem niedopatrzenia.”, „Wpłata w wysokości (...) została pominięta w sprawozdaniu załączonym do sprawozdania Partii.” Partia nie wyjaśniła przy tym jaka była faktyczna skala tych „przeoczeń”, „niedopatrzeń” czy „pominięć”. Nie skorygowała również swojego sprawozdania finansowego za 2023 r. Również to oznacza, że Partia złożyła za rok 2023 sprawozdanie z naruszeniem art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych w związku z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 27 września 2023 r. w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych. Wskazuje to jednoznacznie, że osoby odpowiedzialne w Partii za sporządzenie sprawozdania finansowego za 2023 r. nie dopełniły spoczywającego na nich obowiązku rzetelnego i zgodnego ze stanem faktycznym przygotowania i przedstawienia tego sprawozdania. Odpowiednio prowadzona i ujawniona dokumentacja, głównie finansowo-księgowa, oraz sporządzone na jej podstawie sprawozdanie finansowe są jednymi z najistotniejszych przejawów jawności finansowania partii politycznych będącej elementem prawidłowego funkcjonowania ustroju demokratycznego (por. postanowienie SN z 4 sierpnia 2006 r., III SW 11/06). Co ważne, jawność ta nie powinna ograniczać się wyłącznie do przedkładania sprawozdań finansowych partii politycznych do badania właściwym do tego organom, ale powinna umożliwiać zapoznanie się z gospodarką finansową prowadzoną przez partię każdemu zainteresowanemu (np. wyrok NSA z 8 marca 2013 r., I OSK 513/13; oraz z 18 grudnia 2014 r., I OSK 687/14; a także 11 wyrok WSA w Warszawie z 20 grudnia 2016 r., II SAB/Wa 590/16). Od partii politycznych ubiegających się o zdobycie władzy w państwie, a przez to wpływu na kształtowanie jego prawa, należy oczekiwać szczególnie wysokiej staranności w przestrzeganiu prawa obowiązującego, w tym w bieżącym prowadzeniu i w efekcie w przygotowywaniu dokumentacji finansowej. To na partii politycznej ciąży także obowiązek udzielania wyjaśnień mających na celu

potwierdzenie zgodności z prawem jej gospodarki finansowej (por. postanowienie SN z dnia 1 kwietnia 2025 r., I NSW 58/24).

Na podstawie przedłożonych dokumentów, jak i odpowiedzi Partii, nie sposób jest potwierdzić w jakiej wielkości środki faktycznie pozyskała Partia w 2023 r., a tym bardziej stwierdzić, że gromadzenie tych środków odbywało się zgodnie z przepisami ustawy o partiach politycznych. Możliwe jest natomiast stwierdzenie, że sposób działalności partii politycznej Nowa Nadzieja w 2023 r. w aspekcie gospodarki finansowej nie odpowiadał kryteriom wynikającym zarówno z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy o partiach politycznych, jak i z rozporządzenia Ministra Finansów. Zastrzeżenia Państwowej Komisji Wyborczej odnośnie do informacji zawartych w sprawozdaniu finansowym Partii lub ich braku wynikały z treści tego sprawozdania Partii, która nie pokrywała się z dołączonymi do niego dokumentami finansowymi (historia rachunku bankowego), oraz z niewyczerpujących odpowiedzi na pytania kierowane do Partii lub z braku tych odpowiedzi. Znaczenie ma bowiem niewskazanie przez Partię potwierdzeń i dowodów na to, że gospodarka finansowa partii w okresie sprawozdawczym odpowiadała przepisom ustawy o partiach politycznych. Brak wyjaśnień Partii oraz odpowiednich dowodów w sprawie jedynie potwierdzała te zastrzeżenia.

W okresie sprawozdawczym partia polityczna Nowa Nadzieja posiadała wyodrębniony rachunek Funduszu Wyborczego o nr 76 2490 0005 0000 4600 3770 9845 prowadzony w Alior Bank S.A. Saldo tego rachunku na dzień 1 stycznia 2023 r. wynosiło 996,96 zł. W okresie sprawozdawczym na rachunku tego Funduszu nie odnotowano wpływów oraz wydatków, co potwierdził również biegły rewident w swoim sprawozdaniu z badania Funduszu Wyborczego Partii. Na dzień 31 grudnia 2023 r. stan tego rachunku wynosił zatem również 996,96 zł.

Ponadto Nowa Nadzieja w okresie sprawozdawczym nie dopełniła obowiązku prowadzenia na jej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej rejestru wpłat od osób fizycznych w kwocie przekraczającej w jednym roku 10 000 zł, z wyłączeniem składek członkowskich, o którym jest mowa w art. 25 ust. 6-13 ustawy o partiach politycznych, oraz rejestru umów, będącego zbiorczym zestawieniem informacji o umowach zawartych przez partię polityczną, o którym jest mowa w art. 27a tej ustawy.

W odpowiedzi z dnia 24 stycznia 2025 r. Partia stwierdziła co prawda, że posiada stronę podmiotową Biuletynu Informacji Publicznej (BIP), prowadzoną zgodnie z wymogami art. 8 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz przepisami rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, a strona ta znajduje się w domenie wolnosc.pl, jednak Partia nie widnieje wśród podmiotów zarejestrowanych w <https://www.bip.gov.pl/>, jak i w <https://www.gov.pl/web/bip>.

Państwowa Komisja Wyborcza, po ustaleniu powyższego na podstawie złożonego sprawozdania, dokumentów do niego załączonych, sprawozdania biegłego rewidenta oraz udzielonych przez Partię odpowiedzi, postanowiła jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia partii politycznej Nowa Nadzieja przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego, w terminie 7 dni od dnia doręczenia tego postanowienia.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak